

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp — HE 9/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n yleistä tietosuoja-asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 9/2018 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 13/2018 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, tulisiko tietosuojan valvontaviranomaisen organisaatiota kehittää virastomuotoiseksi, ja tarvittaessa valmistelee asiasta lainsäädännön muutokset. Organisaatiota kehitettäessä tulee muiden seikkojen ohella ottaa huomioon hallinnollisten seuraamusmaksujen määrääminen viraston monijäsenisessä toimielimessä ja EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimukset valvontaviranomaisen itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Tietosuoja laki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tällä lailla täsmennetään ja täydennetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *tietosuoja-asetus*, ja sen kansallista soveltamista.

2 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan tietosuoja-asetuksen 2 artiklan soveltamisalan mukaisesti. Tätä lakia ja tietosuoja-asetusta sovelletaan lisäksi, lukuun ottamatta asetuksen 56 artiklaa ja VII lukua, sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan mainitun 2 artiklan 2 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitetun toiminnan yhteydessä, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Tätä lakia ei sovelleta eduskunnan valtiopäivätoimintaan.

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, josta säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa (/).

3 §

Sovellettava laki

Henkilötietojen käsittelyyn, joka tapahtuu Euroopan unionin alueella sijaitsevaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimipaikkaan liittyvän toiminnan yhteydessä, sovelletaan Suomen lakia, jos rekisterinpitäjän toimipaikka sijaitsee Suomessa.

Jos henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan vieraan valtion lakia ja sen nojalla poiketaan tietosuoja-asetuksen 89 artiklan 2 kohdan mukaisesti rekisteröidyn suojaksi säädettyistä oikeuksista, jäljempänä 31 §:ssä rekisteröidyn suojaksi säädettyjä suojatoimia on kuitenkin noudatettava lainvalinnasta riippumatta.

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

2 luku

Käsittelyn oikeusperuste eräissä tapauksissa

4 §

Käsittelyn lainmukaisuus

Henkilötietoja saa käsitellä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti, jos:

1) kysymys on henkilön asemaa, tehtäviä sekä niiden hoitoa julkisyhteisössä, elinkeinoelämässä, järjestötoiminnassa tai muussa vastaavassa toiminnassa kuvaavista tiedoista siltä osin kuin käsittelyn tavoite on yleisen edun mukainen ja käsittely on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden;

2) käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista viranomaisen toiminnassa yleisen edun mukaisen tehtävän suorittamiseksi;

3) käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden; tai

4) henkilötietoja sisältävien tutkimusaineistojen, kulttuuriperintöaineistojen sekä näiden kuvailutietoihin liittyvien henkilötietojen käsittely arkistointitarkoituksessa on tarpeen ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen ja rekisteröidyn oikeuksiin nähden.

5 §

Tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamiseen lapselle sovellettava ikäraja

Kun henkilötietoja käsitellään tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettun suostumuksen perusteella ja kyseessä on tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 25 kohdassa tarkoitettujen tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoaminen suoraan lapselle, lapsen henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos lapsi on vähintään 13-vuotias.

6 §

Erityisiä henkilötietoryhmiä koskeva käsittely

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohtaa ei sovelleta:

1) vakuutuslaitoksen käsitellessä vakuutustoiminnassa saatuja tietoja vakuutetun ja korvauksenhakijan terveydentilasta, sairaudesta tai vammaisuudesta taikka sellaista häneen kohdistetuista hoitotoimenpiteistä tai niihin verrattavista toimista, jotka ovat tarpeen vakuutuslaitoksen vastuun selvittämiseksi;

2) tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä;

3) ammattiliittoon kuulumista koskevaan tiedon käsittelyyn, joka on tarpeen rekisterinpitäjän erityisten oikeuksien ja velvoitteiden noudattamiseksi työoikeuden alalla;

4) kun terveydenhuollon palveluntarjoaja järjestäessään tai tuottaessaan palveluja käsittelee tässä toiminnassa saamiaan tietoja henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta taikka muita rekisteröidyn hoidon kannalta välttämättömiä tietoja;

5) kun sosiaalihuollon palveluntarjoaja järjestäessään tai tuottaessaan palveluja tai myöntäessään etuuksia käsittelee tässä toiminnassa saamiaan tai tuottamiaan tietoja henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamastaan terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelusta taikka muita rekisteröidyn palvelun tai etuuden myöntämisen kannalta välttämättömiä tietoja;

6) terveyttä koskevien ja geneettisten tietojen käsittelyyn antidopingtyössä ja vammaisurheilun yhteydessä siltä osin kuin näiden tietojen käsittely on välttämätöntä antidopingtyön tai vammaisten ja pitkäaikaissairaiden urheilun mahdollistamiseksi;

7) tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tietojen käsittelyyn;

8) tutkimus- ja kulttuuriperintöaineistojen käsittelyyn yleishyödyllisessä arkistointitarkoituksessa geneettisiä tietoja lukuun ottamatta.

Käsiteltäessä henkilötietoja 1 momentissa tarkoitettussa tilanteessa rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteutettava asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Näitä toimenpiteitä ovat:

1) toimenpiteet, joilla on jälkeensä mahdollista varmistaa ja todentaa kenen toimesta henkilötietoja on tallennettu, muutettu tai siirretty;

2) toimenpiteet, joilla parannetaan henkilötietoja käsittelevän henkilöstön osaamista;

3) tietosuojaavastaavan nimittäminen;

4) rekisterinpitäjän ja käsittelijän sisäiset toimenpiteet, joilla estetään pääsy henkilötietoihin;

5) henkilötietojen pseudonymisointi;

6) henkilötietojen salaaminen;

7) toimenpiteet, joilla käsittelyjärjestelmien ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvien palveluiden jatkuva luottamuksellisuus, eheys, käytettävyyden ja vikasietoisuus taataan, mukaan lukien kyky palauttaa nopeasti tietojen saatavuus ja pääsy tietoihin fyysisen tai teknisen vian sattuessa;

8) menettely, jolla testataan, tutkitaan ja arvioidaan säännöllisesti teknisten ja organisatoristen toimenpiteiden tehokkuutta tietojenkäsittelyn turvallisuuden varmistamiseksi;

9) erityiset menettelysäännöt, joilla varmistetaan tietosuoja-asetuksen ja tämän lain noudattaminen siirrettäessä henkilötietoja tai käsiteltäessä henkilötietoja muuhun tarkoitukseen;

10) tietosuoja-asetuksen 35 artiklan mukainen tietosuoja koskevan vaikutustenenarvioinnin laatiminen;

11) muut tekniset, menettelylliset ja organisatoriset toimenpiteet.

7 §

Rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvä käsittely

Tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä, jos:

1) käsittely on tarpeen oikeusvaateen selvittämiseksi, laatimiseksi, esittämiseksi, puolustamiseksi tai ratkaisemiseksi; tai

2) tietoja käsitellään 6 §:n 1 momentin 1, 2 tai 7 kohdassa säädetyssä tarkoituksessa.

Mitä 6 §:n 2 momentissa säädetään toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi, sovelletaan myös käsiteltäessä tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja.

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

3 luku

Valvontaviranomainen

8 §

Tietosuojavaltuutettu

Tietosuoja-asetuksessa tarkoitettuna kansallisena valvontaviranomaisena oikeusministeriön yhteydessä on tietosuojavaltuutettu.

Tietosuojavaltuutettu on toiminnassaan itsenäinen ja riippumaton.

9 §

Tietosuojavaltuutetun toimisto

Tietosuojavaltuutetulla on toimisto, jossa on vähintään kaksi apulaistietosuojavaltuutettua sekä tarpeellinen määrä tietosuojavaltuutetun tehtävälleen perehtyneitä esittelijöitä ja muuta henkilöstöä.

Tietosuojavaltuutettu nimittää toimiston virkamiehet ja ottaa palvelukseen toimiston muun henkilöstön.

Tietosuojavaltuutettu hyväksyy toimiston työjärjestyksen.

10 §

Kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet

Tietosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun kelpoisuusvaatimuksena on muu oikeustieteen ylempi korkeakoulututkinto kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinto, hyvä perehtyneisyys henkilötietojen suojaa koskeviin asioihin sekä käytännössä osoitettu johtamistaito. Lisäksi edellytetään kykyä hoitaa kansainvälisiä tehtäviä.

11 §

Nimittäminen ja toimikausi

Tietosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun nimittää valtioneuvosto viideksi vuodeksi kerrallaan.

Tietosuojavaltuutetuksi ja apulaistietosuojavaltuutetuksi nimitetty vapautuu hoitamasta muuta virkaa siksi ajaksi, jona hän toimii tietosuojavaltuutettuna tai apulaistietosuojavaltuutettuna.

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

12 §

Asiantuntijalautakunta

Tietosuojavaltuutetun toimistossa on asiantuntijalautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä. Kullakin heistä on henkilökohtainen varajäsen.

Valtioneuvosto asettaa lautakunnan kolmen vuoden toimikaudeksi.

Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan on oltava oikeustieteen muun ylemmän korkeakoulututkinnon kuin kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut henkilö, jolla on hyvä perehtyneisyys henkilötietojen suojaa koskeviin asioihin ja muu tehtävän hoidon edellyttämä pätevyys. Lautakunnan muulta jäseneltä edellytetään perehtyneisyyttä henkilötietojen suojaa koskeviin asioihin ja tehtävän hoidon edellyttämää muuta pätevyyttä.

Lautakunnan jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Lautakunnan jäsenille ja varajäsenille maksetaan tehtävästään palkkio. Oikeusministeriö vahvistaa palkkioiden määrät.

13 §

Selvitys sidonnaisuuksista

Tietosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun on annettava valtion virkamieslain (750/1994) 8 a §:ssä tarkoitettu selvitys sidonnaisuuksistaan.

14 §

Tietosuojavaltuutetun tehtävät ja toimivaltuudet

Tietosuojavaltuutetun tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään tietosuoja-asetuksen 55—59 artiklassa. Tietosuojavaltuutetulla on myös muita tässä tai muussa laissa säädettyjä tehtäviä ja toimivaltuuksia.

Tietosuojavaltuutettu ei valvo valtioneuvoston oikeuskanslerin eikä eduskunnan oikeusasiamiehen toimintaa.

Tietosuojavaltuutettu edustaa Suomea Euroopan tietosuojaneuvostossa.

Tietosuojavaltuutettu akkreditoi tietosuoja-asetuksen 43 artiklassa tarkoitetun sertifiointielimen.

Tietosuojavaltuutettu laatii vuosittain tietosuoja-asetuksen 59 artiklassa tarkoitetun toimintakertomuksen, joka toimitetaan eduskunnalle ja valtioneuvostolle. Toimintakertomus on pidettävä yleisesti saatavilla.

15 §

Tietosuojavaltuutetun päätöksenteko

Tietosuojavaltuutettu ratkaisee asiat esittelystä, jollei hän yksittäistapauksessa toisin päättä.

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

16 §

Apulaistietosuojavaltuutetun tehtävät ja toimivaltuudet

Tietosuojavaltuutetun ja apulaistietosuojavaltuutetun välisestä tehtävien jaosta määrätään tietosuojavaltuutetun toimiston työjärjestyksessä.

Apulaistietosuojavaltuutetulla on tehtäviensä hoidossa samat toimivaltuudet kuin tietosuojavaltuutetulla.

17 §

Asiantuntijalautakunnan tehtävät ja asioiden käsittely

Asiantuntijalautakunnan tehtävänä on tietosuojavaltuutetun pyynnöstä antaa lausuntoja henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön soveltamiseen liittyvistä merkittävistä kysymyksistä.

Lautakunta voi kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita.

Lautakunnan sihteerinä toimii tietosuojavaltuutetun toimiston esittelijä.

18 §

Tietosuojavaltuutetun tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus

Sen lisäksi, mitä tietosuojasetuksen 58 artiklan 1 kohdassa säädetään valvontaviranomaisen tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta, tietosuojavaltuutetulla on oikeus salassapitosäännösten esittämättä saada maksutta tehtäviensä hoidon kannalta tarpeelliset tiedot.

Pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyssä tilassa tarkastuksen saa toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja kyseessä olevassa tapauksessa on olemassa perusteltu ja yksilöity syy epäillä henkilötietojen käsittelyä koskevia säännöksiä rikotun tai rikottavan tavalla, josta voi olla seuraamuksena hallinnollinen seuraamusmaksu tai rikoslaissa (39/1889) säädetty rangaistus.

19 §

Asiantuntijoiden käyttö

Tietosuojavaltuutettu voi kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita sekä pyytää näiltä lausuntoja.

Tietosuojavaltuutettu voi käyttää toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen suorittamisessa apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Asiantuntijaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tällaisia tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

20 §

Virka-apu

Tietosuojavaltuutetulla on oikeus tehtäviensä suorittamiseksi saada pyynnöstä poliisilta virka-apua.

4 luku

Oikeusturva ja seuraamukset

21 §

Oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi

Rekisteröidyllä on oikeus saattaa asia tietosuojavaltuutetun käsiteltäväksi, jos rekisteröity katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä rikotaan sitä koskevaa lainsäädäntöä.

Tietosuojavaltuutettu voi keskeyttää asian käsittelyn, jos siihen liittyvä asia on vireillä tuomioistuimessa.

22 §

Uhkasakko

Tietosuojavaltuutettu voi asettaa tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 2 kohdan c—g ja j alakohdassa tarkoitetun päätöksen ja tämän lain 18 §:n 1 momenttiin perustuvan tietojen luovuttamista koskevan määräyksen tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisesta ja tuomitsemisesta maksettavaksi säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Uhkasakkoa ei saa asettaa luonnolliselle henkilölle 1 momentissa tarkoitetun tietojen luovuttamista koskevan määräyksen tehosteeksi silloin, kun henkilöä on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot koskevat rikosepäilyn kohteena olevaa asiaa.

23 §

Komission päätökset

Jos tietosuojavaltuutettu katsoo sillä vireillä olevassa asiassa tarpeelliseksi selvittää, onko tietosuoja-asetuksen 45 artiklassa tarkoitettu Euroopan komission päätös tietosuojan tason riittävyydestä tietosuoja-asetuksen mukainen, tietosuojavaltuutettu voi hakemuksella saattaa ennakkoratkaisun pyytämistä koskevan asian Helsingin hallinto-oikeuden ratkaistavaksi.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

24 §

Hallinnollinen seuraamusmaksu

Tietosuoja-asetuksen 83 artiklassa säädetyn hallinnollisen sakon (*hallinnollinen seuraamusmaksu*) määrää tietosuojavaaltuutetun ja apulaistietosuojavaaltuutettujen yhdessä muodostama seuraamuskollegio. Tietosuojavaaltuutettu toimii kollegion puheenjohtajana. Apulaistietosuojavaaltuutetun ollessa estynyt voi hänen sijaisenaan seuraamuskollegiossa toimia tietosuojavaaltuutetun toimiston työjärjestyksessä määrätty esittelijä. Kollegio on päätösvaltainen kolmijäsenisenä.

Kollegion päätös tehdään esittelystä. Päätökseksi tulee se kanta, jota enemmistö on kannattanut. Äänen mennessä tasan päätökseksi tulee se kanta, joka on lievempi sille, johon seuraamus kohdistuu.

Seuraamusmaksu voidaan määrätä myös tietosuoja-asetuksen 10 artiklan rikkomisesta noudattaen, mitä tietosuoja-asetuksen 83 artiklan 5 kohdassa ja tässä laissa säädetään.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä valtion viranomaisille, valtion liikelaitoksille, kunnallisille viranomaisille, itsenäisille julkisoikeudellisille laitoksille, eduskunnan virastoille, tasavallan presidentin kanslialle eikä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle ja Suomen ortodoksiselle kirkolle eikä niiden seurakunnille, seurakuntayhtymille ja muille elimille.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos on kulunut yli kymmenen vuotta siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut luonteeltaan jatkuvaa, kymmenen vuoden määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt.

Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002). Seuraamusmaksu vanhenee viiden vuoden kuluttua sen määräämispäivästä.

25 §

Muutoksenhaku

Tietosuojavaaltuutetun ja apulaistietosuojavaaltuutetun päätökseen sekä 24 §:n 1 momentissa säädettyyn päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Myös tietosuojavaaltuutettu saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen.

Tietosuojavaaltuutetun tai apulaistietosuojavaaltuutetun päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

26 §

Rangaistussäännökset

Rangaistus tietosuojarikoksesta säädetään rikoslain 38 luvun 9 §:ssä. Rangaistus viestintäsalaisuuden loukkauksesta ja törkeästä viestintäsalaisuuden loukkauksesta säädetään rikoslain 38 luvun 3 ja 4 §:ssä sekä rangaistus tietomurrosta ja törkeästä tietomurrosta 38 luvun 8 ja 8 a §:ssä. Rangaistus tämän lain 35 §:ssä säädetyn vaitiolovelvollisuuden ja 36 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Rikoslain 38 luvun 10 §:n 3 momentissa säädetään syyttäjän velvollisuudesta kuulla tietosuoja-valtuutettua ennen tämän pykälän 1 momentissa mainittuja rikoksia koskevan syytteen nostamista samoin kuin tuomioistuimen velvollisuudesta varata tällaista asiaa käsitellessään tietosuoja-valtuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi.

5 luku

Tietojenkäsittelyn erityistilanteet

27 §

Henkilötietojen käsittely journalistisen, akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten

Sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten ei sovelleta tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c—e alakohtaa, 6 ja 7 artiklaa, 9 ja 10 artiklaa, 11 artiklan 2 kohtaa, 12—22 artiklaa, 30 artiklaa, 34 artiklan 1—3 kohtaa, 35 ja 36 artiklaa, 56 artiklaa, 58 artiklan 2 kohdan f alakohtaa, 60—63 artiklaa ja 65—67 artiklaa.

Tietosuoja-asetuksen 27 artiklaa ei sovelleta sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka liittyy sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä annetussa laissa (460/2003) säädettyyn toimintaan. Tietosuoja-asetuksen 44—50 artiklaa ei sovelleta, jos soveltaminen loukkaisi oikeutta sananvapauteen tai tiedonvälityksen vapauteen.

Sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden turvaamiseksi henkilötietojen käsittelyyn ainoastaan journalistisia tarkoituksia varten tai akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten sovelletaan tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a ja b alakohtaa ja 2 kohtaa, 24—26 artiklaa, 31 artiklaa, 39 ja 40 artiklaa, 42 artiklaa, 57 ja 58 artiklaa, 64 artiklaa ja 70 artiklaa ainoastaan soveltuvien osien.

28 §

Julkisuusperiaate

Oikeuteen saada tieto ja muuhun henkilötietojen luovuttamiseen viranomaisen henkilörekisteristä sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta säädetään.

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

29 §

Henkilötunnuksen käsittely

Henkilötunnusta saa käsitellä rekisteröidyn suostumuksella tai, jos käsittelystä säädetään laissa. Lisäksi henkilötunnusta saa käsitellä, jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää:

- 1) laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi;
- 2) rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi; tai
- 3) historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten.

Henkilötunnusta saa käsitellä luotonannossa tai saatavan perimisessä, vakuutus-, luottolaitos-, maksupalvelu-, vuokraus- ja lainaustoiminnassa, luottotietotoiminnassa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja muun sosiaaliturvan toteuttamisessa tai virka-, työ- ja muita palvelussuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa.

Sen lisäksi, mitä henkilötunnuksen käsittelystä 1 ja 2 momentissa säädetään, henkilötunnuksen saa luovuttaa osoitetietojen päivittämiseksi tai moninkertaisten postilähetysten välttämiseksi suoritettavaa tietojenkäsittelyä varten, jos henkilötunnus jo on luovutuksensaajan käytettävissä.

Henkilötunnusta ei tule merkitä tarpeettomasti henkilörekisterin perusteella tulostettuihin tai laadittuihin asiakirjoihin.

30 §

Henkilötietojen käsittely työsuhteen yhteydessä

Työntekijää koskevien henkilötietojen käsittelystä, työntekijälle tehtävistä testeistä ja tarkastuksista sekä niitä koskevista vaatimuksista, teknisestä valvonnasta työpaikalla sekä työntekijän sähköpostiviestin hakemisesta ja avaamisesta säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004).

31 §

Tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskevat poikkeukset ja suojatoimet

Käsiteltäessä henkilötietoja tieteellistä tai historiallista tutkimustarkoitusta varten voidaan tietosuoja-asetuksen 15, 16, 18 ja 21 artiklassa säädettyistä rekisteröidyn oikeuksista tarvittaessa poiketa edellyttäen, että:

- 1) käsittely perustuu asianmukaiseen tutkimussuunnitelmaan;
- 2) tutkimuksella on vastuuhenkilö tai siitä vastaava ryhmä; ja
- 3) henkilötietoja käytetään ja luovutetaan vain historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka muuta yhteensopivaa tarkoitusta varten sekä muutoinkin toimitaan niin, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille.

Käsiteltäessä henkilötietoja tilastollisia tarkoituksia varten voidaan tietosuoja-asetuksen 15, 16, 18 ja 21 artiklassa säädettyistä rekisteröidyn oikeuksista tarvittaessa poiketa edellyttäen, että:

- 1) tilastoa ei voida tuottaa tai sen tarkoituksena olevaa tiedontarvetta toteuttaa ilman henkilö-tietojen käsittelyä;

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

- 2) kyseisen tilaston tuottamisella on asiallinen yhteys rekisterinpitäjän toimintaan; ja
3) tietoja ei luovuteta tai aseteta saataville siten, että tietty henkilö on niistä tunnistettavissa, ellei tietoja luovuteta julkista tilastoa varten.

Käsiteltäessä tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa ja 10 artiklassa tarkoitettuja henkilötietoja 1 tai 2 momentissa säädettyssä tarkoituksessa poikkeaminen tietosuoja-asetuksen 15, 16, 18 ja 21 artiklassa säädettyistä rekisteröidyn oikeuksista edellyttää sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, että laaditaan tietosuoja-asetuksen 35 artiklan mukainen tietosuoja koskeva vaikutustenarviointi tai noudatetaan tietosuoja-asetuksen 40 artiklan mukaisia käytännösääntöjä, joissa on otettu asianmukaisesti huomioon edellä tarkoitettu rekisteröidyn oikeuksista poikkeaminen. Vaikutustenarviointi tulee toimittaa kirjallisesti tiedoksi tietosuojavaltuutetulle ennen käsittelyyn ryhtymistä.

32 §

Yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskevat poikkeukset ja suojatoimet

Käsiteltäessä henkilötietoja yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten 4 §:n 4 kohdan tai tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla voidaan tietosuoja-asetuksen 15, 16 ja 18—21 artiklassa tarkoitetuista rekisteröidyn oikeuksista poiketa tietosuoja-asetuksen 89 artiklan 3 kohdassa säädettyin edellytyksin.

33 §

Rajoitukset rekisterinpitäjän velvollisuuteen toimittaa tietoja rekisteröidylle

Tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artiklan mukaisesta velvollisuudesta toimittaa tiedot rekisteröidylle voidaan poiketa, jos se on välttämätöntä valtion turvallisuuden, puolustuksen tai yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vuoksi, rikosten ehkäisemiseksi tai selvittämiseksi taikka verotukseen tai julkiseen talouteen liittyvän valvontatehtävän vuoksi.

Tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 1—4 kohdasta voidaan poiketa myös, jos tiedon toimittaminen aiheuttaa olennaista vahinkoa tai haittaa rekisteröidylle eikä talletettavia tietoja käytetä rekisteröityä koskevaan päätöksentekoon.

Jos rekisteröidylle ei toimiteta 1 tai 2 momentin perusteella tietoa, rekisterinpitäjän on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Näihin toimenpiteisiin kuuluu tietosuoja-asetuksen 14 artiklan 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen tietojen pitäminen kaikkien saatavilla, ellei tämä vaaranna tietojen toimittamista koskevan rajoituksen tarkoitusta.

34 §

Rajoitukset rekisteröidyn oikeuteen tutustua hänestä kerättyihin tietoihin

Rekisteröidyllä ei ole tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin, jos:

- 1) tiedon antaminen saattaisi vahingoittaa kansallista turvallisuutta, puolustusta tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka haitata rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä;

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

2) tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle taikka rekisteröidyn tai jonkun muun oikeuksille; tai

3) henkilötietoja käytetään valvonta- ja tarkastustehtävissä ja tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä Suomen tai Euroopan unionin tärkeän taloudellisen tai rahoituksellisen edun turvaamiseksi.

Jos vain osa rekisteröityä koskevista tiedoista on sellaisia, että ne 1 momentin mukaan jäävät tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitetun oikeuden ulkopuolelle, rekisteröidyllä on oikeus saada tietää muut häntä koskevat tiedot.

Rekisteröidylle on ilmoitettava rajoituksen syyt, ellei tämä vaaranna rajoituksen tarkoitusta.

Jos rekisteröidyllä ei ole oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin, tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tiedot on annettava tietosuojavaltuutetulle rekisteröidyn pyynnöstä.

6 luku

Erinäiset säännökset

35 §

Vaitiolovelvollisuus

Joka henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessaan on saanut tietää jotakin toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta taikka toisen liikesalaisuudesta, ei saa oikeudettomasti ilmaista sivulliselle näin saamiaan tietoja eikä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.

36 §

Ilmoittajan henkilöllisyyden suojaaminen

Kun luonnollinen henkilö on tehnyt tietosuojavaltuutetulle ilmoituksen sen valvontaan kuuluvien säännösten epäillystä rikkomisesta, ilmoittajan henkilöllisyys on pidettävä salassa, jos henkilöllisyyden paljastamisesta voidaan olosuhteiden perusteella arvioida aiheutuvan haittaa ilmoittajalle.

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan henkilötietolaki (523/1999) sekä tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta annettu laki (389/1994).

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

38 §

Siirtymäsäännökset

Tietosuojalautakunnan myöntämien lupien voimassaolo päättyy tämän lain tullessa voimaan. Tietosuojalautakunnassa ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleet asiat raukeavat lain voimaan tullessa.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevaan tietosuojavaltuutetulle tehtävää ilmoitusta koskevaan asiaan sovelletaan henkilötietolain 36 ja 37 §:n säännöksiä ilmoitusvelvollisuudesta ja ilmoituksen tekemisestä.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevassa tarkastusoikeuden toteuttamista ja henkilötietojen korjaamista koskevassa asiassa ei sovelleta sellaisia tietosuoja-asetuksen 12 ja 15—18 artiklan säännöksiä, joissa asetetaan rekisterinpitäjälle laajempia velvollisuuksia kuin tämän lain voimaan tullessa voimassa olleet säännökset edellyttävät, jos mainittujen tietosuoja-asetuksen säännösten soveltaminen olisi rekisterinpitäjän kannalta kohtuutonta.

Haettaessa muutosta ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tietosuojalautakunnan ja tietosuojavaltuutetun päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Ylimääräiseen muutoksenhakuun sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä kuitenkin vain, jos se on pantu vireille ennen tämän lain voimaantuloa.

Jos vahinkoa aiheuttanut teko on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, velvollisuuteen korvata vahinko sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Laki

rikoslain 38 luvun 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 9 § ja 10 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin ne ovat, 38 luvun 9 § laeissa 525/1999 ja 480/2001 ja 10 §:n 3 momentti laissa 441/2011, seuraavasti:

38 luku

Tieto- ja viestintärikoksista

9 §

Tietosuojarikos

Joka muutoin kuin luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä *yleinen tietosuoja-asetus*, tarkoitettuna rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta hankkii henkilötietoja niiden käyttötarkoituksen kanssa yhteenso-
pimattomalla tavalla, luovuttaa henkilötietoja tai siirtää henkilötietoja vastoin

- 1) yleisen tietosuoja-asetuksen,
- 2) tietosuojalain (/),
- 3) henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhtey-
dessä annetun lain (/) tai
- 4) henkilötietojen käsittelyä koskevan muun lain

henkilötietojen käyttötarkoitussidonnaisuutta, luovuttamista tai siirtämistä koskevaa säännös-
tä ja siten loukkaa rekisteröidyn yksityisyyden suojaa tai aiheuttaa hänelle muuta vahinkoa tai
olennaista haittaa, on tuomittava *tietosuoja-rikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi
vuodeksi.

Tietosuoja-rikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta toi-
mii vastoin sitä, mitä 1 momentin 1—4 kohdassa tarkoitettussa säädöksessä säädetään henkilötie-
tojen käsittelyn turvallisuudesta.

10 §

Syyteoikeus

Syyttäjän on ennen henkilörekisteriin kohdistuvaa salassapitorikosta, salassapitorikkomusta,
viestintäsalaisuuden loukkausta, törkeää viestintäsalaisuuden loukkausta, tietomurtoa, törkeää
tietomurtoa tai tietosuoja-rikosta koskevan syytteen nostamista kuultava tietosuojavaaltuutettua.
Tuomioistuimen on tällaista rikosta koskevaa asiaa käsitellessään varattava tietosuojavaaltuutetul-
le tilaisuus tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen 25 päivää toukokuuta 2018 tehtyihin tekoihin ja laiminlyönteihin sovelletaan tämän lain
voimaan tullessa voimassa ollutta 38 luvun 9 §:ää. Jos tämän lain, yleisen tietosuoja-asetuksen ja
tietosuojalain soveltaminen johtaisi lievempään lopputulokseen, on tämä otettava huomioon ran-
gaistusta määrittäessä.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 1 momentin 11 kohta, sellaisena kuin se on laissa 470/2017, ja

lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 224/2008, 462/2011, 348/2013, 257/2014, 671/2015, 451/2016 ja 470/2017, uusi 12 kohta seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

11) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikemaksu ja 8 luvun 3 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

12) luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) 83 artiklassa tarkoitettu hallinnollinen seuraamusmaksu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain (1207/2010) 12 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 404/2018, seuraavasti:

12 §

Henkilötietojen käsittely ja tarkastusoikeus

Henkilötietojen käsittelystä säädetään tietosuojalaissa (/) ja luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Eduskunnan vastaus EV 108/2018 vp

Helsingissä 13.11.2018

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri